

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

THE COMPETENCY-BASED GRADUATE DIPLOMA PROGRAM IN TEACHING
PROFESSION AT THE FACULTY OF EDUCATION,
CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY

¹ชวลิต ขอดศิริ, ²สิรินธรนิชา ปัญจจริยะกุล, ³ธันช มหาสินทรัพย์ และ ⁴ทัศนีย์ อารมณเกลี้ยง

¹Chawalit Kodsiri, ²Sirinnicha Panchaariyakun, ³Tanat Mahasinsap and ⁴Tasane Aromklang

¹หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹Graduate Diploma Program in Teaching Profession,

Received:2024-03-23

Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University, Thailand

Revised:2024-08-08

¹Corresponding Author's Email: Chawalit_kod@g.cmru.ac.th

Accepted:2024-08-20

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ สมรรถนะทางวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูไปสู่การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ สามารถประยุกต์ใช้ศาสตร์การสอนไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการวางแผน การออกแบบการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ การปรับปรุงหลักสูตรมีเป้าหมายไปสู่การพัฒนาฐานสมรรถนะในแต่ละระดับ เพื่อปรับทิศทางการเรียนการสอนไปสู่การพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะจนเกิดสมรรถนะที่สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: หลักสูตรฐานสมรรถนะ; วิชาชีพครู; ประกันคุณภาพการศึกษา

Abstract

This academic article's goal was to raise awareness of Chiang Mai Rajabhat University's competency-based graduate diploma program in teaching. This framework includes the foundational concepts of competency-based curriculum, professional competence of teachers according to standards of knowledge and

professional experience in the teacher certification curriculum, and quality assurance systems at the certification level of professional teacher graduates towards enhancing students' competencies for effective application of teaching strategies in planning, designing, and assessing competency-based teaching and learning. By coordinating teaching and learning towards the development of sustainable knowledge, skills, and qualities, the curriculum changes attempt to build competencies at every level and produce competences that are consistent with the advancement of sustainable education.

Keywords: Competency-Based Curriculum; Teaching Profession; Quality Assurance in Education

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) มีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” จำเป็นที่จะต้องอาศัยความเข้าใจในบริบทสถานการณ์การพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการรับมือกับสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีความผันแปรสูงและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาและสามารถเป็นได้ทั้งโอกาสที่ช่วยเสริมสร้างประโยชน์ หรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์วิกฤติที่ส่งผลกระทบรุนแรงทั่วโลกทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ยิ่งเป็นแรงกระตุ้นให้ประเทศไทยต้องเร่งดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายโดยเร็ว ภายใต้การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยสถานการณ์ปัจจุบันที่เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปสู่ทิศทางที่มุ่งหวัง และเตรียมความพร้อมในการปรับตัวท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่มีความซับซ้อนมากขึ้นของโลกยุคใหม่ การวางกลยุทธ์การพัฒนาประเทศที่มีจุดเน้นชัดเจนและเหมาะสมกับบริบททั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างรอบด้าน เพื่อปรับแก้ไขข้อจำกัดเดิมและใช้ศักยภาพที่มีในการสร้างสรรค์โอกาสที่จะเติบโตต่อไปอย่างยั่งยืน ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนได้อย่างเท่าทัน เพื่อให้เกิดการกระจายประโยชน์ที่เกิดขึ้นไปยังภาคส่วนต่างๆ ในประเทศได้อย่างเท่าเทียมและเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของตลาดโลก ซึ่งแผนกลยุทธ์รายหมุดหมายที่ขับเคลื่อนให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจปรับเปลี่ยนตามที่กำหนดที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาไว้ในหมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเป็นสังคมสูงวัย วงจรชีวิตของความรู้สั้นลง โดยเฉพาะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แนวโน้มความต้องการเรียนรู้ตามสนใจรายบุคคล รวมถึงภาคเอกชนเริ่มให้ความสำคัญกับการสรรหาและการจ้างงานตามสมรรถนะในการทำงานมากกว่าคำนึงถึงคุณวุฒิทางการศึกษา (Office of the National

Economic and Social Development Board, 2022) จึงต้องเร่งให้มีการพัฒนาหลักสูตรลักษณะเชิงรุกที่มีศักยภาพในการผลิตบุคลากรที่เป็นผู้นำทางด้านวิชาชีพครูที่จะก้าวไปสู่สังคมในฐานะผู้ถ่ายทอดสรรพวิชา ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพและคุณธรรม ตอบสนองต่อปรัชญาของคณะครุศาสตร์คือ **“ครูเป็นพลังสร้างชาติครุศาสตร์สร้างครูเก่ง ครูดี”** โดยทางหลักสูตรได้มุ่งเน้นในการพัฒนาครูในสถานศึกษาที่ไม่มีใบประกอบวิชาชีพครูและครูที่สอนในสาขาวิชาเฉพาะแต่มีความมุ่งมั่น และใจรักในการพัฒนาตนเองเพื่อประกอบวิชาชีพครู ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ครูเหล่านั้นได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพครูตามที่คุรุสภากำหนด รวมถึงการหล่อหลอมพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครู เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นบุคลากรที่สำคัญในการส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติต่อไป

ทั้งนี้ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567) ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้พัฒนาหลักสูตรให้เท่าทันต่อสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยผลิตบัณฑิตให้กับสถานศึกษา เพื่อให้มีครูที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ก) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ข) มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ และ ค) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน (Royal Gazette 2019A, 2019) การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงให้สอดคล้องกับความต้องการภาคการผลิตเป้าหมาย สามารถสร้างอาชีพได้ในอนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ตลอดจนมีการประเมินการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล ออกแบบการจัดการเรียนการสอนโดยอิงฐานสมรรถนะ ให้สอดคล้องตามบริบทของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบัน ซึ่งการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของสถานศึกษา จำเป็นต้องอาศัยระบบกลไกการหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก เพื่อสนับสนุนให้เกิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Office of the Secretary-General of the Education Council, 2023) ให้มีศักยภาพและเตรียมพร้อมรองรับโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างยุคลิกผัน (Disruption) อาจเรียกได้ว่า **VUCA World** ที่มีลักษณะ (V-Volatility) ความไม่แน่นอน (U-Uncertainty) ความซับซ้อน (C-Complexity) และความคลุมเครือ (A-Ambiguity) (Lekkakun, 2021) จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้เกิดการพัฒนาศูนย์ฐานสมรรถนะในการจัดการศึกษาทั่วโลกมีการปรับตัวให้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติทั้งด้านกายภาพและชีวภาพ การบริหารจัดการสมัยใหม่ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และความพร้อมตลาดแรงงานในอนาคต

ในบทความนี้ จึงได้รวบรวม แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ สมรรถนะทางวิชาชีพครูตาม มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ระบบประกัน คุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู และดำเนินการสืบค้นข้อมูล จากแหล่งที่เผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ หนังสือ บทความวิชาการ และวารสารที่มี เนื้อหาเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาและนำมาคัดเลือกโดยพิจารณาจากความน่าเชื่อถือ ความ เหมาะสม ความถูกต้องของแหล่งข้อมูล อายุของงานวิจัย จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาจัดระเบียบ ความคิดและเรียบเรียงเนื้อหาให้ทันสมัย โดยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของบทความนี้

แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ

การเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ไม่มีที่สิ้นสุด ท่ามกลางยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Digital Disruption and New Normal) ที่เปลี่ยนแปลงที่สลับซับซ้อน พลิกผันอย่างรวดเร็ว เปรียบเสมือน “คลื่นสึนามิ” หากต้องการประสบความสำเร็จในชีวิตส่วนบุคคลและวิชาชีพทาง การศึกษานั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมตามความต้องการของ ผู้ใช้บัณฑิตและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หลักสูตรฐานสมรรถนะนี้ถูกออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับ การฝึกฝนและพัฒนาทักษะที่สำคัญ ซึ่งจะทำให้ประสบความสำเร็จในสถานการณ์ทำงานและ ชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1. แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ

แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Approach) สมรรถนะ (Competence) หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติ (Performance) ภายใต้เงื่อนไข (Condition) โดยใช้เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่ระบุไว้ให้ได้มาตรฐาน (Standard) ตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) และมีหลักฐานการปฏิบัติ (Evidence) ให้ประเมินผลและตรวจสอบได้ หลักสูตรฐานสมรรถนะจึงยึด ความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก (Buasri, 2010) สำหรับการออกแบบหลักสูตรตามแนวคิดนี้ จะมีการ กำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้หลักสูตรที่เรียกว่า “หลักสูตรเกณฑ์ ความสามารถ” จัดทำขึ้นเพื่อประกันว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับหนึ่ง ๆ จะมีทักษะและความสามารถใน ด้านต่าง ๆ ตามที่ต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้คาดหวังหรือต้องการ และสามารถ พัฒนาไปในระดับที่สูงขึ้นจนเกิดความเชี่ยวชาญต่อไป

2. องค์ประกอบสมรรถนะ

สำหรับองค์ประกอบของสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge: K) ด้านทักษะ (Skills: S) ด้านคุณลักษณะ (Attributes: A) ผู้เขียนได้ศึกษา ค้นคว้าจากวารสารทางวิชาการ และ การวิจัยทั้งในและต่างประเทศจนเกิดองค์ความรู้ใหม่ โดยเพิ่มเติมส่วนสำคัญคือ ด้านคุณค่า (Values: V) เป็น ซึ่งมักเรียกสั้น ๆ ว่า “K-S-A-V” เป็นองค์ประกอบหลักในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล ดังนี้ 1) ความรู้ (Knowledge) คือองค์ ความรู้เฉพาะที่ใช้ในการปฏิบัติงานในตำแหน่ง เกิดขึ้นจากการรับรู้ข้อมูลและจัดเก็บเป็นระบบ

ความจำ ต้องมีความเข้าใจในการนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้อย่างไรหรือเมื่อใด เช่น ความรู้ด้านกระบวนการทำงาน ความรู้ด้านกฎระเบียบ เป็นต้น 2) ทักษะ (Skills) คือความสามารถ ความชำนาญ เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์และฝึกฝน โดยทักษะจะสะท้อนออกมาจากการกระทำของบุคคล เช่น ทักษะด้านภาษา ทักษะฝีมือช่าง ทักษะคอมพิวเตอร์ เป็นต้น และ 3) คุณลักษณะ (Attributes) คือพฤติกรรมของบุคคลที่สามารถอธิบายจากลักษณะประจำตัว เกิดจากเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ แรงจูงใจ เช่น การมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ลักษณะผู้นำ และ 4) คุณค่า (Values) เป็นจุดมุ่งหมายที่เน้นการพัฒนาทางด้านคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกด้วยการแสดงออกเพื่อตัดสินใจเชิงจริยธรรม โดยตระหนักถึงสิ่งที่ตนเองให้คุณค่าของตนเองและไม่ให้คุณค่าของตนไปตัดสินผู้อื่น ซึ่งเป็นแนวทางการตัดสินใจ กลั่นกรองจิตสำนึกให้มีการจัดลำดับของการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เหมาะสม ในการอยู่ร่วมกันในสังคม แนวคิดการสอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงต้องมุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะครู เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาการพึ่งพาตนเองแบบมีส่วนร่วมและการจัดการตนเอง ด้วยองค์ความรู้และคุณธรรมในการเรียนรู้ เป็นต้น (Kodsiri and Kruekamai, 2024) โดยนำเสนอตารางเปรียบเทียบองค์ประกอบของโดเมน (Domain) การเรียนการสอนจนเกิดสมรรถนะ (Competency) ขึ้นกับตนเอง ตามที่จุดประสงค์ที่ตั้งไว้ของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ดังตารางที่ 1 (Kodsiri and Kruekamai, 2024) ดังนี้

Domain (C-P-A)	Teaching and Learning (K-P-A)	Competency (K-S-A-V)
พุทธิพิสัย (Cognitive Domain: C)	ความรู้ (Knowledge: K)	ความรู้ (Knowledge: K)
ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain: P)	กระบวนการ (Process / Practice: P)	ทักษะ (Skills: S)
จิตพิสัย (Affective Domain: A)	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attributes / Attitude: A)	เจตคติและคุณลักษณะ (Attitude / Attributes: A)
		คุณค่า (Values: V)

ตาราง 1 เปรียบเทียบองค์ประกอบของโดเมน การเรียนการสอนและสมรรถนะ

3. หลักสูตรฐานสมรรถนะ

หลักสูตรฐานสมรรถนะ เป็นหลักสูตรที่เน้นการวัดผลแบบสมรรถนะแทนการท่องจำเนื้อหาที่เพียงแค่นำความรู้มาใช้สอบเท่านั้น ซึ่งต่างจากเดิมที่วัดผลจากการจำ ความรู้ แต่สำหรับหลักสูตรฐานสมรรถนะนั้น จะวัดผลจากการนำความรู้มาใช้งานและต่อยอดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยจะนำมาใช้แทนที่หลักสูตรในปัจจุบัน สำหรับหลักสูตรฐานสมรรถนะจะกำหนดมาตรฐาน

สมรรถนะ (Competency Standards) ขึ้น เป็นสมรรถนะเบื้องต้นที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยทั่วไปมี 2 ลักษณะคือ (Khaemmanee, 2016) 1) สมรรถนะหลัก (Core Competency) มีลักษณะเป็นสมรรถนะข้ามวิชา หรือคร่อมวิชา คือเป็นสมรรถนะที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนได้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย หรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้สาระต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น และ 2) สมรรถนะเฉพาะ (Specific Competency) เป็นสมรรถนะเฉพาะวิชา/สาขาวิชาที่จำเป็น สำหรับวิชานั้น ๆ ซึ่งสมรรถนะทั้ง 2 ประเภะนั้น ไม่ว่าจะ เป็นสมรรถนะหลัก หรือสมรรถนะเฉพาะ ต่างก็มีระดับตั้งแต่ง่ายไปยาก ซึ่งหลักสูตรจะกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบไต่ระดับไปตามระดับความสามารถของตน ดังตารางที่ 2 (Kumsumsut, 2023)

สมรรถนะสำคัญของ ผู้เรียน	ทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21	
	ทักษะหลัก	ทักษะย่อย
1. สมรรถนะการจัดการ ตนเอง	● ทักษะระหว่างบุคคลและเข้าใจ ตนเอง	-ทักษะการเข้าใจและรู้ทิศทางของตนเอง -ทักษะในการปรับตัว
2. สมรรถนะการสื่อสาร	● ทักษะด้านข้อมูลข่าวสารสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และ การสื่อสาร	-ทักษะการสื่อสาร -ทักษะเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. สมรรถนะการรวมพลัง ทำงานเป็นทีม	● ทักษะระหว่างบุคคลและเข้าใจ ตนเอง	-ทักษะระหว่างบุคคลและการร่วมมือร่วมใจ -ทักษะในฐานะสมาชิกของสังคม
4. สมรรถนะการคิดขั้นสูง	● ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา	-ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ คิดอย่างมีระบบ -ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ -ทักษะการคิดวิเคราะห์ปัญหา
5. สมรรถนะการเป็น พลเมืองที่เข้มแข็ง	● ทักษะระหว่างบุคคลและเข้าใจ ตนเอง	-ทักษะในฐานะสมาชิกของสังคม
6. การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และวิทยาการอย่างยั่งยืน	● ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา ● ทักษะด้านข่าวสารสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ	-ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ -ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ -ทักษะการวิเคราะห์ปัญหา -ทักษะเกี่ยวกับข้อมูล ข่าวสาร สื่อและ เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะและทักษะในศตวรรษที่ 21

Kumsumsut (2023) ได้ศึกษาแนวคิดเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ สู่การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้สรุปเป็นองค์ความรู้ ไว้ในตารางที่ 2 จะเห็นถึงลำดับความสัมพันธ์ของการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยเริ่มต้นจากหลักสูตรฐานสมรรถนะต้องเป็นตัวกำหนดทิศทาง สามารถ

ปรับให้เข้ากับบริบทและความต้องการของผู้เรียน มีมาตรฐานสมรรถนะและจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะที่จัดไว้อย่างเป็นลำดับ มีการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ครูต้องมีเป้าหมายที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามระดับ ต้องเชื่อมโยงไปยังการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการคิด การปฏิบัติการลงมือ ทำการได้รับข้อมูลย้อนกลับ การปรับปรุง พัฒนาและได้รับการส่งเสริมให้นำความรู้ ทักษะและคุณลักษณะ ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ จนเกิดสมรรถนะในระดับที่ต้องการของแต่ละสมรรถนะของผู้เรียน กระบวนการสุดท้ายจะขาดไม่ได้ก็คือการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ การวัดสมรรถนะเป็นการช่วยให้เห็นความสามารถที่เป็นองค์รวมของผู้เรียน โดยครูต้องทำการทดสอบวัดพฤติกรรมปฏิบัติการปฏิบัติ (Performance Assessment) ของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด (Performance Criteria) ซึ่งจะเน้นการประเมินองค์รวมของสมรรถนะด้วยเครื่องมือประเมินตามความเหมาะสม และมีความหลากหลายของการประเมินหลักสูตรฐานสมรรถนะจากการศึกษานี้จะเห็นความเชื่อมโยงสอดคล้องกันระหว่างหลักสูตรฐานสมรรถนะและทักษะในศตวรรษที่ 21 เมื่อหลักสูตรเป็นฐานสมรรถนะทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง จึงต้องเป็นฐานสมรรถนะตามมาทั้งหมด จึงนำไปสู่การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้ตามเจตนารมณ์ของการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ให้เป็นผู้มีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็น อีกทั้งยังทันต่อความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21

สำหรับแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ สะท้อนให้เห็นผลลัพธ์ในด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกด้านทั้งในเชิงพฤติกรรมที่สังเกตได้ และคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ หรือการสอนของครู อันนำไปสู่การวางแผน การออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน การปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของตนเอง และช่วยเหลือให้ครูได้วิเคราะห์เพื่อการส่งเสริมหรือช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Prommaboon et al., 2020) อาจสรุปได้ว่า แนวคิดหลักของหลักสูตรฐานสมรรถนะมีความมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ไม่มีที่สิ้นสุดในยุคดิจิทัลดิสรรับชั้นและความปกติใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อประสบความสำเร็จในชีวิตส่วนบุคคลและวิชาชีพทางการศึกษา ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสิ่งจำเป็น หลักสูตรฐานสมรรถนะเน้นความสามารถในการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ภายใต้งื่อนไขที่ระบุมมาตรฐาน และมีหลักฐานการปฏิบัติอย่างชัดเจน องค์ประกอบหลักของสมรรถนะประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ซึ่งมักเรียกสั้น ๆ ว่า "K-S-A-V" มุ่งเน้นการวัดผลแบบสมรรถนะแทนการท่องจำ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้มาใช้งานและต่อยอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการแบ่งสมรรถนะเป็นสมรรถนะหลักและเฉพาะ ที่มีระดับความยากง่ายต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบไต่ระดับไปตามความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

สมรรถนะทางวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีเพียงพอที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้ (Royal Gazette 2019A, 2019) โดยสาระความรู้และสมรรถนะทางวิชาชีพครู ตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ สอดคล้องกับรายวิชาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567) ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในส่วนของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ดังนี้

มาตรฐานความรู้ ประกอบด้วย 1. การเปลี่ยนแปลงบริบทของโลก สังคมและแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์ และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ 3. เนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 4. การวัดประเมินผลการเรียนรู้และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน 5. การใช้ภาษาไทยภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา และ 6. การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ประกอบด้วย 1. การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพครู และ 2. การปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ซึ่งหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567) ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้ออกแบบให้ครอบคลุมตามมาตรฐาน สาระความรู้ และสมรรถนะทางวิชาชีพครู โดยแบ่งหมวดวิชาชีพครูบังคับและหมวดวิชาชีพฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู ตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และประกาศคุรุสภา เรื่องการรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2567 (Royal Gazette, 2024) เล่มที่ 141 ตอนพิเศษ 35 ง หน้า 15 ลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2567

ทั้งนี้ ประกาศคุรุสภา เรื่องการรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพเพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2567 โดยกำหนด 4 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 วิธีการรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา ส่วนที่ 2 หลักเกณฑ์การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา ส่วนที่ 3 เงื่อนไขของการรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา และส่วนที่ 4 การติดตามผลการรับรอง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อการประกอบวิชาชีพของคุรุสภากำหนด สอดคล้องกับการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่จำเป็นต้องมีสมรรถนะทางวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ได้ปรับปรุงหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567) ขึ้น

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

การประกันคุณภาพการศึกษา ระดับหลักสูตร ตามเกณฑ์คุณภาพ AUN-QA Version 4.0 (ASEAN University Network Quality Assurance: AUN-QA Version 4) ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา แนวทางและแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ด้วยภารกิจหลักที่มหาวิทยาลัยจะต้องปฏิบัติ มี 4 ประการคือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม สอดคล้องกับ (Ministry of Education, 2010) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 47 “ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก” การประกันคุณภาพภายใน เป็นการสร้างระบบและกลไกในการพัฒนา ติดตามตรวจสอบและประเมิน การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และหรือหน่วยงานต้นสังกัด โดยหน่วยงานต้นสังกัดและมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและเป็นระบบกลไกที่ชัดเจน มีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพการศึกษาภายในเสนอต่อสภามหาวิทยาลัย หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก การประกันคุณภาพภายใน เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการติดตาม และตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 มาตรา 62 ให้สถาบันอุดมศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา การประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายใน การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาประกาศกำหนด และมาตรา 64 กำหนดให้การประเมินคุณภาพภายนอก อาจประเมินโดยหน่วยงานต่างประเทศที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง หรืออาจประเมินโดยหน่วยงานของรัฐ หน่วยงาน ภาคเอกชน หรือหน่วยงานในต่างประเทศ ที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาประกาศกำหนดก็ได้ สถาบันอุดมศึกษาอาจเสนอให้คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาให้ความเห็นชอบให้หน่วยงานอื่น นอกจากที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพภายนอกก็ได้ (Royal Gazette 2019B, 2019)

การประกันคุณภาพภายในระดับหลักสูตร ตามเกณฑ์คุณภาพ AUN-QA Version 4.0

AUN-QA Version 4.0 (ASEAN University Network Quality Assurance: AUN-QA Version 4.0) คือเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2541 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกลไกการประกันคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยสมาชิกให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ของเกณฑ์ AUN-QA มีสาระหลักเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบ Outcome Based Education (OBE) มุ่งสัมฤทธิ์ Expected Learning Outcome (ELO) และการประเมิน 7 ระดับ ที่มี World Class เป็นระดับสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีที่มีผลต่อภาวะเศรษฐกิจสังคม หลักสูตรจึงต้องคำนึงถึงและทำให้มั่นใจว่าบัณฑิตจากหลักสูตรหนึ่งๆ มี Competence เหมาะกับภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงนั้น อีกทั้งการที่ AUN-QA มีลักษณะเป็นเกณฑ์ (Criteria) ที่กำหนดเพียงแนวทาง (Guideline) เพื่อการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมุ่งสู่การผลิตบัณฑิตตาม ELO ของหลักสูตร ดังนั้น แม้สถานการณ์จะเปลี่ยนไปรูปแบบของเกณฑ์ยังคงอยู่ การปรับเกณฑ์จะเป็นเพียงการลดหรือจัดกลุ่ม Sub Criteria ใหม่เพื่อให้กระชับ ชัดเจน และเข้าใจง่าย การเปลี่ยนแปลงที่ยังคงไว้ซึ่งรูปแบบเดิม เมื่อรวมกับการตั้งเป้าหมายระดับ World Class เป็นมิตรต่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล

หลักการของ AUN-QA

การมุ่งเน้นให้เกิดการจัดการศึกษาแบบมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ หรือ Outcome Based Learning (OBE) มุ่งเน้นการพิจารณาการออกแบบผลลัพธ์จากการเรียนรู้ และการออกแบบกระบวนการต่าง ๆ เพื่อมุ่งสู่ผลลัพธ์ดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ระบบการดำเนินการของ AUN-QA ประกอบด้วย เป้าหมายเป็นไปเพื่อการพัฒนา (มิใช่การประเมินเพียงให้ได้คะแนน) การพิจารณาผลสำเร็จของหลักสูตรที่เห็นแนวโน้มดีขึ้นในช่วงอย่างน้อย 3-5 ปี การตรวจประเมินไม่มีเกณฑ์ในรูปแบบของตัวเลขขั้นต่ำ แต่เน้นการพิจารณาตามบริบท เน้นการวางแผนหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกันประกอบด้วย 8 เกณฑ์หลัก (คะแนนประเมินเต็ม 7 คะแนน โดยผ่านที่ 4 คะแนน) และหลักสูตรที่สมัครเข้าการประเมินนั้นได้ทั้งหลักสูตรที่ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอนและหลักสูตรที่เปิดการเรียนการสอนด้วยภาษาไทยหรือภาษาอื่น ๆ (Phetchabun Rajabhat University, 2023)

เกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร ตามเกณฑ์คุณภาพ AUN-QA รูปแบบของ AUN-QA Version 4.0 ในระดับหลักสูตร มุ่งเน้นไปที่คุณภาพของกิจกรรมทางการศึกษาตามมิติ 3 มิติ คือ คุณภาพของปัจจัยนำเข้า คุณภาพของกระบวนการ และคุณภาพของผลผลิต โดยประกอบไปด้วย เกณฑ์คุณภาพ 8 ข้อหลัก และเกณฑ์ย่อย 53 ข้อย่อย ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (5 ข้อ) โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร (7 ข้อ) การจัดการเรียนและการสอน (6 ข้อ) การประเมินผู้เรียน (7 ข้อ) คุณภาพบุคลากรสายวิชาการ (8 ข้อ) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (6 ข้อ) สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน (9 ข้อ) และผลผลิต (5 ข้อ) โดยหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567) ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้นำเกณฑ์

การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตร ตามเกณฑ์คุณภาพ AUN-QA มาใช้ โดยมีรายละเอียด (ASEAN University Network, 2020) นำเสนอในตารางที่ 3 (ASEAN University Network, 2020) ดังนี้

เกณฑ์ คุณภาพ	เกณฑ์ย่อย
1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) (5 เกณฑ์ย่อย)	1.1 หลักสูตรแสดงถึงการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังอย่างเหมาะสม ยึดตามหลักการที่ออกแบบการเรียนรู้ สอดคล้องกับการจัดหมวดและลำดับการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัย และมีการสื่อสารไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดทุกภาคส่วน
	1.2 หลักสูตรแสดงถึงการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของทุกรายวิชา โดยถูกออกแบบและได้รับการจัดรูปแบบอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร
	1.3 หลักสูตรแสดงถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งรวมทั้งผลลัพธ์การเรียนรู้ทั่วไป (ที่เกี่ยวข้องกับสื่อสารต่าง ๆ ทั้ง การพูด การเขียน การแก้ปัญหา เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการทำงานเป็นทีมและอื่น ๆ และผลลัพธ์การเรียนรู้เฉพาะทาง (ซึ่งเกี่ยวกับความรู้และทักษะของศาสตร์นั้น ๆ)
	1.4 หลักสูตรมีการรวบรวมข้อกำหนด หรือความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียครบถ้วน โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก และสะท้อนให้เห็นในผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	1.5 หลักสูตรแสดงถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจะสามารถบรรลุผลกับผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษา
2. โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร (Programme Structure and Content) (7 เกณฑ์ย่อย)	2.1 รายละเอียดของหลักสูตรและทุกรายวิชามีความครอบคลุมทันสมัย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถ เข้าถึงและรับรู้รายละเอียดของหลักสูตรและรายวิชาได้
	2.2 การออกแบบหลักสูตรมีความสอดคล้อง และเหมาะสมในเชิงโครงสร้าง เพื่อไปสู่การบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง
	2.3 การออกแบบหลักสูตรมีการคำนึงถึง และมีการนำข้อเสนอจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกมาออกแบบหลักสูตร
	2.4 รายวิชามีการสนับสนุนการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังอย่างชัดเจน
	2.5 เนื้อหาหลักสูตรมีโครงสร้างรายวิชาที่แสดงถึงการลำดับทุกรายวิชาอย่างเป็นระบบและเหมาะสม และมีลักษณะการบูรณาการซึ่งกันและกัน
	2.6 หลักสูตรมีทางเลือกให้กับผู้เรียนในการเลือกรายวิชาเฉพาะในวิชาเอก และ/หรือ วิชารอง
	2.7 หลักสูตรได้รับการทบทวนเนื้อหาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ ตามขั้นตอนที่กำหนด เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรมีความทันสมัยเป็นปัจจุบัน และมีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม
3. การจัดการเรียนและการสอน (Teaching and Learning Approach) (6 เกณฑ์ย่อย)	3.1 มีปรัชญาการศึกษาที่ชัดเจน และมีการสื่อสารไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน และสามารถสะท้อนให้เห็นได้จากกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอน
	3.2 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้
	3.3 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ยึดหยุ่นสอดคล้องกับผู้เรียน
	3.4 กิจกรรมการเรียนการสอนแสดงการสนับสนุนการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักวิธีการ แสวงหาความรู้ และปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (เช่น การตั้งคำถามอย่างสร้างสรรค์ และมีวิจารณ์ญาณ ทักษะในการรับและประมวลผลข้อมูลการนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ และแนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ)
	3.5 กิจกรรมการเรียนการสอนแสดงถึงการปลูกฝังผู้เรียนมีความคิดใหม่ ๆ มีความคิดสร้างสรรค์สู่การสร้างนวัตกรรม และแนวคิดแบบผู้ประกอบการ
	3.6 กระบวนการเรียนการสอนมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่ามีความสอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม และสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง
4. การประเมิน	4.1 มีวิธีการประเมินผู้เรียนที่หลากหลาย และสอดคล้องกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2567)

เกณฑ์ คุณภาพ	เกณฑ์ย่อย
ผู้เรียน (Student Assessment) (7 เกณฑ์ ย่อย)	4.2 มีแนวทางการประเมินผู้เรียน และนโยบายการอุดหนุน การประเมินมีความชัดเจน คงเส้นคงวา และมีการสื่อสารไปยังผู้เรียน และนำไปใช้อย่างสม่ำเสมอ
	4.3 มาตรฐานและขั้นตอนการประเมินผลผู้เรียนชัดเจน สำหรับติดตามความก้าวหน้าและการสำเร็จการศึกษาของผู้เรียน คงเส้นคงวา และมีการสื่อสารไปยังผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ
	4.4 วิธีการประเมินผลครอบคลุม วิธีการโดยใช้เกณฑ์ให้คะแนน (Rubrics) รูบรีค ระยะเวลา การประเมิน การกำหนดเกณฑ์การประเมิน การกระจายค่าน้ำหนัก การประเมินไปจนถึงเกณฑ์การให้คะแนน และการตัดเกรดที่มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และเป็นธรรมในการประเมินผล
	4.5 วิธีการประเมินผู้เรียนแสดงถึงการวัดการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร และรายวิชามีความชัดเจน
	4.6 มีการให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการประเมินผู้เรียนที่เหมาะสม ทันเวลาและช่วยพัฒนาการเรียนรู้
	4.7 การประเมินผู้เรียนและกระบวนการ มีการทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่าตอบโจทย์ความต้องการของภาคอุตสาหกรรมการทำงาน และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
5. คุณภาพบุคลากรสายวิชาการ (Academic Staff) (8 เกณฑ์ย่อย)	5.1 หลักสูตรมีการวางแผนด้านบุคลากรสายวิชาการ เพื่อให้แน่ใจว่าคุณภาพและปริมาณของบุคลากรสายวิชาการตอบสนองต่อความต้องการด้านการศึกษา การวิจัย และบริการวิชาการ
	5.2 หลักสูตรแสดงถึงการวัดและติดตามตรวจสอบภาระงานของบุคลากรสายวิชาการ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพของงานด้านการศึกษา การวิจัย และบริการวิชาการ
	5.3 หลักสูตรมีการกำหนดสมรรถนะของบุคลากรสายวิชาการ การประเมินผล และสื่อสารให้บุคลากรสายวิชาการรับรู้
	5.4 หลักสูตรแสดงถึงการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญของบุคลากรสายวิชาการ
	5.5 หลักสูตรแสดงถึงการเลื่อนตำแหน่งของบุคลากรสายวิชาการที่มีความเหมาะสมตามระบบคุณธรรมที่สอดคล้องกับงานด้านการศึกษา การวิจัย และการบริการทางวิชาการ
	5.6 หลักสูตรแสดงถึงการกำหนดบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากรสายวิชาการที่ชัดเจน โดยคำนึงถึงคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณทางวิชาชีพ และเสรีภาพทางวิชาการและมีการสื่อสารให้ทราบ
	5.7 หลักสูตรแสดงถึงการกำหนดและวางแผนความต้องการในการฝึกอบรมและพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการอย่างเป็นระบบ และมีการดำเนินกิจกรรมด้านการฝึกอบรม และพัฒนาที่เหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการที่ได้กำหนดไว้
	5.8 หลักสูตรแสดงถึงการบริหารจัดการผลการปฏิบัติงานรวมถึงการนำรางวัลและประกาศเกียรติคุณ เพื่อประเมินคุณภาพที่สอดคล้องกับงานด้านการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการของบุคลากร สายวิชาการ
6. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (Student Support Services) (6 เกณฑ์ย่อย)	6.1 นโยบายการรับผู้เรียนเข้าศึกษา กระบวนการและเกณฑ์การรับเข้าศึกษาของหลักสูตร มีการกำหนดที่ชัดเจน มีการสื่อสาร เผยแพร่อย่างทั่วถึงและเป็นปัจจุบัน
	6.2 มีการวางแผนระยะสั้นและระยะยาวของการบริการสนับสนุนด้านวิชาการ และด้านที่ไม่ใช่วิชาการ เพื่อให้แน่ใจว่าการบริการสนับสนุนงานด้านการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการมีความพอเพียงและมีคุณภาพ
	6.3 มีระบบจัดเก็บและติดตามความก้าวหน้า ผลการเรียนรู้และตรวจสอบภาระการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ให้ข้อมูลป้อนกลับและข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนและปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่องตามความจำเป็น
	6.4 มีการให้คำแนะนำทางวิชาการ กิจกรรมเสริมหลักสูตร การเข้าแข่งขัน และบริการสนับสนุนผู้เรียนด้านต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถในการทำงาน
	6.5 มีการกำหนดสมรรถนะความสามารถของบุคลากรสายสนับสนุนที่ชัดเจน เกี่ยวข้องกับ ความสามารถในการให้บริการผู้เรียน มีการกำหนดวิธีการประเมินผลที่มีความชัดเจน เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถให้บริการได้อย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้รับบริการ
	6.6 มีการประเมินผลทำให้บริการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้เรียน มีการเทียบเคียงสมรรถนะ และปรับปรุงอย่าง

เกณฑ์ คุณภาพ	เกณฑ์ย่อย
	ต่อเนื่อง
7. สิ่งอำนวยความสะดวก และ โครงสร้าง พื้นฐาน (Facilities and Infrastructure) (9 เกณฑ์ ย่อย)	7.1 มีทรัพยากรทางด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ รวมถึงเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ
	7.2 มีห้องปฏิบัติการ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่มีความทันสมัย พร้อมใช้งานและสามารถปรับใช้ได้มีประสิทธิภาพ
	7.3 มีห้องสมุดดิจิทัล เพื่อติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
	7.4 มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคลากร และผู้เรียน
	7.5 มหาวิทยาลัยมีการจัดหาเตรียมโครงสร้างพื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายที่สามารถเข้าถึงได้ในพื้นที่ในมหาวิทยาลัย โดยสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนการสอน การวิจัย การบริการ และการบริหารงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ
	7.6 มีการกำหนดและดำเนินการตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพและความปลอดภัย รวมถึงการเข้าถึงสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ
	7.7 มหาวิทยาลัยจัดให้มีสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ สังคม และจิตวิทยาที่เอื้อต่อการเรียน การวิจัย และคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี
	7.8 มีการกำหนดและประเมินความสามารถของบุคลากรสายสนับสนุนที่ทำหน้าที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนมีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	7.9 มีการประเมินและปรับปรุงคุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวก (ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ เทคโนโลยีสารสนเทศ และบริการผู้เรียน) ให้ดีขึ้น
8. ผลผลิต (Output and Outcomes) (5 เกณฑ์ ย่อย)	8.1 มีการตรวจสอบติดตาม และเปรียบเทียบอัตราการสำเร็จการศึกษา การออกกลางคัน และระยะเวลาเฉลี่ยของการศึกษา เพื่อการปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น
	8.2 มีการตรวจสอบติดตาม และเปรียบเทียบภาระการปฏิบัติงาน รวมทั้งการประกอบอาชีพอิสระ การเป็นผู้ประกอบการ และการศึกษาต่อ เพื่อการปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น
	8.3 มีการตรวจสอบติดตามและเปรียบเทียบผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์และกิจกรรมงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการ และผู้เรียน เพื่อการปรับปรุงให้หลักสูตรให้ดีขึ้น
	8.4 มีการตรวจสอบติดตามข้อมูล เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของหลักสูตรตามเป้าหมายที่มีการจัดตั้งและกำหนดขึ้น
	8.5 มีการตรวจสอบติดตามและเปรียบเทียบ ระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ เพื่อใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น

ตารางที่ 3 เกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร AUN-QA Version 4.0

สรุป

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูฐานสมรรถนะของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้สอนที่มีสมรรถนะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ บูรณาการศาสตร์วิชาการและวิชาชีพกับความรู้สู่ชุมชน จากกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถออกแบบความรู้ บูรณาการสู่ชีวิตจริง ช่วยให้เกิดการขยายการพัฒนาการศึกษา การเรียนรู้จากโรงเรียนสู่ชุมชน อันจะมีผลให้ชุมชนเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองทางความรู้ได้ ซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของ SDGs ตามเป้าหมายที่ 4 ที่ว่า “สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ซึ่งบุคคลที่จะประกอบอาชีพครูต้องมีใบประกอบวิชาชีพครูตามที่คุรุสภากำหนด ส่งผลให้ผู้ที่ต้องการเป็นครูจำเป็นต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู จึงต้องเร่งให้มีการพัฒนาหลักสูตรลักษณะเชิงรุกที่มีศักยภาพในการผลิตบุคลากรที่เป็นผู้นำทางด้านวิชาชีพครู ที่จะก้าวไปสู่สังคมในฐานะผู้ถ่ายทอดสรรพวิชา ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพและคุณธรรม ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ว่าเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับประเทศในการผลิตและพัฒนาครู และเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น บริหารจัดการศึกษาทุกพันธกิจอย่างมีคุณภาพ ผลิตบุคลากรทางการศึกษาที่มีศักยภาพสูง มีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้เข้ากับลักษณะงาน ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพครู มีความเข้าใจในผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี มีความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพครู เกิดทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานสอน และมีคุณธรรมจริยธรรมความเป็นครู เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศไทยอย่างยั่งยืน

References

- ASEAN University Network. (2020). *Guide to AUN-QA Assessment at Programme Level Version 4.0*. Retrieved February 17, 2024, from https://www.aunsec.org/application/files/2816/7290/3752/Guide_to_AUN-A_Assessment_at_Programme_Level_Version_4.0_4.pdf
- Buasri, T. (2010). *Principles of Curriculum Design and Development*. Bangkok: Tanthatchakan Printing.
- Khaemmanee, T. (2016). *Pedagogy: Knowledge for Effective Learning Processes*. (20th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Kodsiri, C., & Kruekamai, W. (2024). Revolutionary Learning Management to Foster Global Future Skills. *Parichart Journal*. 37(2), 309-325.
- Kumsumsut, S. (2023). Competency-Based Curriculum for Skill Development in the 21st Century. *Nonthaburi Rajabhat University Journal*, 17(2), 238-258.
- Lekkakun, A. (2021). Next Normal Higher Education: Challenges. *Journal of Education and Learning Innovation*, 1(2), 111-125.
- Ministry of Education. (2010). *National Education Act B.E. 2542 and its amendments* (2nd ed.) B.E. 2545 and (3rd ed.) B.E. 2553. Bangkok: Ministry of Education.
- Office of the Secretary-General of the Education Council. (2023). *Various Approaches to Sharing Experiences in Competency-Based Learning Management*. Bangkok: Office of Educational Standards and Learning Development.

- Office of the National Economic and Social Development Board. (2022). *National Economic and Social Development Plan, (13th ed.)* B.E. 2566-2570. Bangkok: Office of the Prime Minister.
- Phetchabun Rajabhat University. (2023). *Educational Quality Assurance Manual for Program Level according to AUN-QA Quality Standards (Version 4.0)*. Phetchabun: Quality Assurance and Assessment Office.
- Prommaboon, T. et al, (2020). The Development of Testing System of Core Competency for Learners at The Primary School to Enhance. The Quality of Learner in The 21st Century. Office of the Official Information (OIC). Retrieved February 17, 2024, from <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER6/DRAWER059/GENERAL/DATA0000/00000379.PDF>
- Royal Gazette 2019A. (2019). Regulation of the Teachers' Council Regarding Professional Standards (4th ed.) B.E. 2019, (2019, March 20). *Royal Gazette*. Volume 136, Special Issue 68D, Page 18-20.
- Royal Gazette 2019B. (2019). The National Education Act B.E.2019. (2019, May 1). *Royal Gazette*, Volume 136, Section 57, Page 54.
- Royal Gazette. (2024). The Teachers' Council Announcement on the Accreditation of Degrees and Educational Certificates According to Professional Standards for Professional Practice B.E.2024. (2024, February 6). *Royal Gazette*, Volume 141, Special Issue 35D, Page 15.